

Sağlığında

Mən, Azərbaycanı və Azərbaycan xalqını Heydər Əliyev qədər sevən ikinci adam tanımıram.

*Nikolay BAYBAKOV,
Rusiya - Azərbaycan Dostluq Cəmiyyətinin sədri*

* * *

Cənab Əliyev! Siz canlı əfsanəsiniz.

*Jak DÜRE,
fransız sovetoloqu*

* * *

Cənab Əliyev! 1982-ci ildə Sizin Kremlə gəlişinizlə Sovetlər Birliyinin Yaxın Şərqdəki siyasəti kökündən dəyişdi, ona yeni impuls verildi.

*Alan d'ESKAR,
fransız politoloqu*

* * *

Siz bütün dünyanın etiraf etdiyi görkəmli lidərsiniz.

*Federiko MAYOR,
YUNESKO-nun sabiq direktoru*

* * *

Türk milləti tarix boyunca zaman-zaman böyük sərkərdələrini meydana çıxarmışdır. Heydər Əlirzaoğlu da o böyük sərkərdələrdən biridir. Mustafa Kamal Paşa Türkiyəni düşdüğü girdəbdən çıxardığı kimi Heydər Paşa da Azərbaycanı bu bələdan qurtaracaqdır.

*Doğan GÜRƏŞ,
Türk Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargahının keçmiş rəisi,
ordu generalı*

* * *

Cümhur başqanı Heydər Əlirzaoğluna Azərbaycanın sabahına inandığım qədər inanıram. Sizin uğurlarınız bizim uğurlarımızdır.

*Hikmət ÇETİN,
Türkiyənin sabiq xarici işlər naziri*

* * *

Xoşbəxtsiniz ki, Heydər bəyə inanırsınız. Heydər bəyi çox sevirəm və onun böyüklüyünə inanıram.

*Alparslan TÜRKEŞ,
Milliyyətçi Hərəkət Partiyasının sabiq lideri*

* * *

Heydər Əlirzaoğlu cümhur başqanı seçildikdən sonra əldə edilən uğurlar göz önündədir. Bacarıqlı lideri olmayan bir millət heç nəyə qadir deyil. Heydər Əlirzaoğlu Atatürk qədər qüdrətli bir türkdür. Atatürk isə yüz ildə bir yetişən böyük şəxsiyyətdir. Heydər Əlirzaoğlunun liderliyi ilə Azərbaycan dərdədən qurtaracaq.

*Bülənt ECEVİT,
Türkiyənin keçmiş baş naziri*

* * *

Heydər Əlirzaoğlu dünya şöhrətli bir liderdir. O, Atatürkün mənəvi övlədidir.

*Dəniz BAYKAL,
Cümhuriyyət Xalq Partiyasının sədri*

* * *

Heydər bəyi çox sevirik. Bir zamanlar babam İsmət Paşaya «Həyatdakı Atatürk» deyirdilər. Heydər Əlirzaoğlu da həyatdakı Atatürkdür.

*Ərdal İNÖNÜ,
Türkiyə baş nazirinin sabiq müavini*

* * *

Cənab Heydər Əliyev prezident seçilərkən Qərbdə ona şübhə ilə yanaşdıq: zənn edirdik ki, o, Azərbaycanda kommunizm qaydalarını bərpa edəcək. Lakin tez bir zamanda bizə aydın oldu ki, yanılmışıq. Azərbaycan dövlətinin bu mürəkkəb dövründə ona yalnız belə zəngin təcrübəli və müdrik başçı lazımdır. İndi Azərbaycan İkinci dünya müharibəsindən çıxmış Almaniyanı, prezident Heydər Əliyev isə kansler Adenaueri xatırladır. Əgər daxili və xarici qüvvələr prezident Heydər Əliyevə mane olmasalar, işləməyə imkan versələr, Azərbaycanın indiki inkişaf mərhələsi onun tarixinə intibah dövrünün başlanğıcı kimi daxil ola bilər - ölkəniz müharibədən şərəfli sülhə nail olaraq çıxar. Sabitlik, sosial-iqtisadi rifah, beynəlxalq aləmdə hörmət və nüfuzun artması - bunlar Azərbaycan üçün gerçəkliyə çevrilə bilər.

*V. VİMMER,
Almaniya Parlamentinin üzvü*

* * *

Azərbaycanı çox çətin şəraitdə idarə etməyə və hamımızın yaxşı bildiyimiz, mənim də yaxından bildiyim məhrumiyyətlərə baxmayaraq, Azərbaycan xalqının əhvali-ruhiyyəsini yüksək tutmağa və Azərbaycanın ən qısa bir zamanda bütün qurumları ilə öz milli dövlətini yaratmağa nail olması və onun Qafqazın ən zəngin dövlətlərindən

birinə çevrilməsi, dünyaya bu nəzərlə baxa bilməsi üçün göstərdiyi səylərə görə əziz qardaşım Heydər Əliyevi alqışlayıram.

Süleyman DƏMİRƏL,
Türkiyənin 9-cu prezidenti

* * *

Azərbaycan Respublikasının prezidenti Heydər Əliyevin simasında özümə yaxın dost və sirdaş tapmağımdan məmnunam. Mən Heydər Əliyevə böyük hörmət və ehtiram bəsləyirəm, onun siyasi fəaliyyətini və məharətini, uzaqgörənliyini yüksək qiymətləndirirəm.

Butros QALİ,
BMT-nin keçmiş baş katibi

* * *

Heydər Əliyev dünyanın yeni nüfuz dairələrinə bölünməsi prosesinin mərkəzində dayanan şəxsiyyətlərdəndir. O, dünya siyasətində olduqca nüfuzlu siyasi xadimdir. ATƏM-ə üzv ölkələrin dövlət və hökumət başçılarından zirvə toplantısının 6 dekabr 1994-cü ildə keçirilən yekun iclası Heydər Əliyevin qələbəsi, onun ideyasının təntənəsi ilə başa çatdı.

Yanq HOVARI,
Macarıstan diplomati

* * *

Sizin kimi milli-azadlıq uğrunda mübarizlərin gərgin əməyi sayəsində qurbanlar bahasına da olsa, müstəqilliyinizi möhkəmləndirirsiniz. Bizə yaxşı məlumdur ki, bütün məsələlərdə, eləcə də neft müqaviləsində Siz Azərbaycanın mənafeyi naminə çox qəti mövqedə durursunuz.

Uilyam UAYT,
ABŞ energetika nazirinin keçmiş birinci müavini

* * *

Cənab prezident! Siz mənə çox lazımlı adamsınız, mən sizi özümə müəllim hesab edirəm. Siz hər altı aydan bir mənə dərs verirsiniz, mənəm bu dərsə indi də ehtiyacım var. Bu, Qafqazda, regionunuzda, bütövlükdə dünyada gedən proseslərə sizin münasibətinizi öyrənməkdən ibarətdir.

Duqlas HÖRD,
Böyük Britaniyanın Xarici İşlər və Millətlər Birliyi üzrə keçmiş dövlət katibi

* * *

Heydər Əliyevə dahi şəxsiyyət kimi böyük rəğbət bəsləyirəm.

Hüseyn ibn TƏLAL,
İordaniyanın keçmiş kralı

* * *

İndiki tarixi məqamda Sizin suveren, azad Azərbaycan Respublikasının bəxti onda gətirmişdir ki, bu gün ona Heydər Əliyev kimi təcrübəli, dünyada tanınmış siyasətçi rəhbərlik edir. Mən Rusiyada elə bir adam tanımıram ki, onun ünvanına mənfi söz demiş olsun. Məhz onun sayəsində hadisələr bu məcraya, problemlərimizin sülh yolu ilə həlli məcrasına düşmüşdür.

Bu gün bizimlə birlikdə işləyən belə təcrübəli rəhbər etimada və hər cür hörmətə layiqdir.

Vladimir ŞUMEYKO,
Rusiya Federal Məclisi Federasiya Şurasının sabiq sədri

* * *

Belə bir hal heyranlıq doğurur ki, hətta ən çətin sınaqlar zamanı da Siz xalqın birliyini qoruyub saxlaya bildiniz. Bunsuz hər hansı dövlətin varlığı ağlasığmazdır.

Cənab Heydər Əliyev, Sizə həqiqətən qibtə edirəm. Bunu doğrudan da çox ciddi deyirəm. Çünki burada qısamüddətli dövlət səfərində olarkən başa düşdüm ki, Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının hamı tərəfindən qəbul edilən lideridir.

Leonid KUÇMA,
Ukraynanın prezidenti

* * *

Bu regionda baş verən hadisələrdə Azərbaycan prezidenti Heydər Əliyevin fəaliyyətinin mənası və əhəmiyyəti böyükdür. Məhz buna görə də Heydər Əliyevlə görüşmə böyük əhəmiyyət verirəm.

Zbignev BJEZİNSKI,
ABŞ-ın sabiq prezidentinin milli təhlükəsizlik məsələləri üzrə müşaviri işləyib,
məşhur politoloq və siyasi xadim

* * *

Azərbaycan prezidentinin Qafqazda atdığı addımları Birləşmiş Ştatlarda diqqətlə izləyirlər. Azərbaycan çox mürəkkəb coğrafi-siyasi məkanda yerləşən dövlətdir. ABŞ və Qərbi ölkələri ilə əlaqələri inkişaf etdirməyi, bazar iqtisadiyyatının və demokratiyanın bərqərar olması üçün əzmlə çalışmağı qarşısına məqsəd qoyan prezident Heydər Əliyevin fəaliyyəti təqdirəlayiqdir. Heydər Əliyev müstəqilliyi qoruyub saxlamaq uğrunda əzmlə, qətiyyətlə mübarizə aparır.

Henri KİSSİNCER,
ABŞ-ın keçmiş dövlət katibi, görkəmli ictimai-siyasi xadim

* * *

Məhz Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan bütün dünyaya sübut etdi ki, o, müstəqil yaşamaq istəyir və öz ərazisinin, zəngin təbii sərvətlərinin sahibi olmağa, bütün sərvətləri barə- sində müstəqil qərar qəbul etməyə qadirdir.

Qreq LAFLİN,
ABŞ-ın tanınmış siyasi xadimi

* * *

Heydər Əliyevin boru kəmərlərinin marşrutu barədə qəbul etdiyi qərar təkcə Azərbaycan üçün deyil, həm də regionun bir çox digər dövlətlərinin müstəqilliyinin qorunması üçün böyük əhəmiyyət daşıyır. Buna görə, mən Azərbaycan prezidentinə minnətdarlığımı bildirirəm.

Çarlz KÖRTİS,
ABŞ energetika nazirinin sabiq müavini

* * *

Biz Heydər Əliyevi Azərbaycanda demokratiyanın təminatçısı hesab edirik.

QUŞEYDU
Fransanın siyasi xadimi

* * *

Azərbaycan prezidenti Heydər Əliyevin tərcümeyi-halına yaxşı bələdəm və Sizi 1975-ci ildən tanıyıram. Sizin rəhbərliyiniz altında Azərbaycan dövlətinin son illər əldə etdiyi nailiyyətlərin, Azərbaycan iqtisadiyyatını dünya iqtisadiyyatına qovuşdurmaq uğrunda aparılan ardıcıl və səmərəli siyasətin yaxın gələcəkdə mütləq bəhrə verəcəyinə əminəm.

Yord BETNOL,
Böyük Britaniyanın məşhur siyasi xadimi

* * *

Postsovet məkanındakı heç də bütün dövlətlərdə Azərbaycan prezidenti kimi belə müdrik, təcrübəli adamlar dərhal rəhbərliyə gəlməmişlər. Mənə elə gəlir ki, bu, təsadüfi deyildir. Ona görə təsadüfi deyil ki, bütövlükdə postsovet məkanında baş verən proseslər nə qədər mürəkkəb olsa da, dövlətlərimizin xalqlarının tələbləri bu münasibətlərdə müsbət nəticə əldə olunmasına yönəldilmişdir. Təbii ki, onlar bu problemləri həll etməyə qadir insanları irəli çəkirlər.

... Rusiya ilə Azərbaycan arasında ənənəvi münasibətlər var, biz bu barədə çox danışmışıq və yerli rəhbərliyin, prezident Heydər Əliyevin xidmətlərini lazımcına qiymətləndirmək gərəkdir.

Vladimir PUTİN,
Rusiya Federasiyasının prezidenti

* * *

Azərbaycanın Avropa ölkələri ailəsində özünəlayiq yer tutmasını, böyük təcrübəyə malik, şöhrətli dövlət xadimi Heydər Əliyevin uzaqgörən, müdrik siyasətinin gözəl bəhrəsi kimi dəyərləndirirəm. Azərbaycanın Avropa Şurasına qəbul edilməsi, bu ölkədə insan haqlarının qorunması, demokratiyanın möhkəmlənməsi, daim inkişafda olması məhz Heydər Əliyevin siyasətinin nəticəsidir.

... Azərbaycanın bəxti onda gətirib ki, bu ölkəyə prezident Heydər Əliyev kimi böyük siyasi iradəyə, zəngin dövlətçilik təcrübəsinə malik, müdrik, uzaqgörən və nüfuzlu dövlət xadimi rəhbərlik edir.

... Prezident Heydər Əliyevi Parisdə qəbul etmək mənim üçün böyük sevinçdir. Çoxdandır ki, bizim aramızda qarşılıqlı dostluq münasibətlərindən də artıq əlaqələr yaranmışdır. Mən prezident Heydər Əliyevə dərin hörmət bəsləyirəm.

Jak ŞİRAK,
Fransa Respublikasının prezidenti

* * *

Həyatımda Sizin kimi güclü yaddaşa malik ikinci bir şəxsiyyət görməmişəm.

Başa vurduğumuz əsrdən də əvvəl bu məmləkətdə ilk teatr olmuş, ilk qəzet çıxmışdır, ilk dəfə latın əlifbasını biz azərbaycanlılardan götürmüşük. Cümhuriyyət ideyası, cümhuriyyət, demokratiya nədir, - türk və islam dünyasında ilk dəfə bunları biz Azərbaycandan götürmüşük. İslam dünyasında ölüm hökmü ilk dəfə Sizin başçılıq etdiyiniz ölkədə ləğv edilib.

Qədri Ecvet TEZCAN,
Türkiyə Respublikasının Azərbaycandakı keçmiş səfiri

* * *

Dünyada tanınmış görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin şəxsiz liderliyinə, cəsarətinə, misilsiz dünyagörüşünə və nadir natiqlik istedadına valehəm.

Corec BUŞ,
ABŞ-ın prezidenti

* * *

Mən həyatımda çox böyük mükafatlar almışam. Amma Sizinlə dostluğumu özüm üçün ən böyük mükafat hesab edirəm. Mənim üçün bundan yüksək mükafat ola bilməz.

Siz həm təcrübəli, həm də orijinal adamsınız. Sizin sağlığımız, varlığınız Azərbaycan üçün, hər birimiz üçün bir nemətdir.

İhsan DOĞRAMACI,
Bilkənd Universiteti idarə heyətinin sədri, məşhur ictimai xadim

* * *

Sizin bioqrafiyanıza yaxşı bələdəm. Biz cavan siyasətçilər Sizin fəaliyyətinizi daim izləyirik, Sizə rəğbətlə yanaşırıq və Sizdən çox şey öyrənirik. Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin qorunması yolunda qarşıya çıxan çətinliklərə necə sinə gərdiyinizdən xəbərdaram.

*Aleksandr KVASNEVSKI,
Polşa Respublikasının prezidenti*

* * *

Mən və bir çox gənc siyasətçilər Heydər Əliyevi ağsaqqal, patriarx sayırıq.

Biz hələ Moskva Dövlət Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutunda oxuyarkən Sizin fəaliyyətinizi, çıxışlarınızı öyrənirdik.

Heydər Əliyev gənc siyasətçilər üçün əfsanədir, qurub-yaratmaq, yenidən ayağa qalxmaq rəmzidir.

...Azərbaycanın, onun indiki prezidenti Heydər Əliyevin timsalında öyrənməli cəhətlər var.

*Kirsan İLYUMJİNOV,
FİDE-nin prezidenti, Rusiya Federasiyası Kalmıkiya Respublikasının prezidenti*

* * *

Dağıstanlılar Sizi yaxşı tanıyır, sevir və Sizə hörmət bəsləyir. Onlar Siz əvvəllər Azərbaycana başçılıq edərkən də, SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini işləyərkən də Sizinlə fəxr edirdilər. Biz indi də nəinki Azərbaycanda, həm də Qafqazda sülhün və sabitliyin bərpa edilməsinə olan bütün ümidləri Sizin adınızla bağlayırıq.

*Məhəmməd MƏHƏMMƏDOV,
Dağıstan Respublikası Dövlət Şurasının sədri*

* * *

Zəmanəmizin görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyev Azərbaycanda yenidən hakimiyyətə gəldikdən sonra sabitlik bərqərar olmuş, dəfələrlə göstərilən dövlət çevrilişi cəhdlərinin qarşısı qətiyyətlə alınmış və indi respublika əmin-amanlıq şəraitində yaşayır.

*Zurab JVANİYA,
Gürcüstan parlamentinin keçmiş sədri*

* * *

Heydər Əliyev dünya qarşısında xidmətlərinə görə, beynəlxalq aləmdə tanınmış siyasət və dövlət xadimi kimi, Gürcüstanın və gürcü xalqının dostu kimi bizə əziz və doğmadır. Qəzetlərimizin «polad iradəli Əliyev» yazdığı kimi, o, həqiqətən də polad iradəyə malik nadir şəxsiyyətdir. Məhz onun cəsarəti sayəsində Azərbaycan güclü, müstəqil, firavan bir ölkəyə çevrilməkdədir. Heydər Əliyev siyasət meydanına Azərbaycanın ağır, mürəkkəb vaxtında yenidən gəlmişdir, bir çox çətinliklərə sinə gərərək Azərbaycanı böhranlı vəziyyətdən xilas etmişdir.

*Eduard ŞEVARDNADZE,
Gürcüstan Respublikasının sabiq prezidenti*

* * *

Siz çox əzəmətli bir qayanı xatırladırsınız.

*Uilyam UAYT,
ABŞ energetika nazirinin keçmiş birinci müavini*

* * *

Biz Sizin şəxsinizdə özümüzdə dost və lider tapmışıq. Siz əsrlərdən bəri böyük tarixə malik olan bölgədə aparıcı mövqə tutursunuz, keçmiş Sovetlər Birliyində yüksək vəzifələrdə olmusunuz və buna görə də biz Sizin kimi bir xadimlə daim fikir mübadiləsi aparmaq istərdik.

*Fərrux Əhməd XAN LEQARI,
Pakistan İslam Respublikasının keçmiş prezidenti*

* * *

... Azərbaycanın prezidentinə bizim dərin hörmətimiz var, onun siyasi karyerasını diqqətlə izləyirik və Azərbaycanda demokratik dəyişikliklərin aparılması, ölkənin bazar iqtisadiyyatına doğru addımlamasından ötrü göstərdiyi səyləri dəstəkləyirik. Bu proseslər - həm demokratik cəmiyyətin qurulması, həm də azad bazar münasibətlərinin yaradılması asan iş deyildir. Bundan ötrü vaxt gərəkdir. Biz bu işdə Azərbaycan prezidentini dəstəkləyirik və əminəm ki, Azərbaycan xalqı onun müdrik rəhbərliyi altında bu dəyişikliklərin bəhrəsini görəcəkdir.

*Bənəzir BHÜTTO,
Pakistan İslam Respublikasının keçmiş baş naziri*

* * *

Mən sizə çox mühüm bir məsələni də söyləmək istəyirəm. O da mənim Azərbaycan prezidentinə olan çox yüksək hörmətimdir. Mən Azərbaycan prezidentinin qətiyyətini, məğrurluğunu çox yüksək qiymətləndirirəm. O, ölkəsinin müstəqilliyini, suverenliyini qorumaq sahəsində çox böyük qətiyyət göstərib.

*Xavyer SOLANA,
NATO-nun keçmiş baş katibi, Avropa İttifaqının ali təmsilçisi*

* * *

Heydər Əliyev müdrik insandır.

Sizin əla, hətta deyərdim ki, ensiklopedik yaddaşınız var. Qədim tarixdən, fəlsəfə, siyasət, ədəbiyyat və dilin müxtəlif istiqamətlərindən bu qədər adı, özü də bu qədər müasir adı yadda saxlamaq görünməmiş işdir. Heydər Əliyeviç, inanın mənə, bu məsələdə mən sizinlə yarışa bilmərəm və Sizə tay ola bilmərəm. Təkcə onu deyim ki, yalnız Sizə deyil, Azərbaycan xalqına da həsəd aparıram, çünki bu gün onun belə bir lideri var və o, öz yaddaşında hər şeyi saxlayır, ən başlıcası, onun dəqiq, aydın, ardıcıl siyasəti, mövqeyi var.

... Milyonlarla insanın taleyi həll olunduğu bir dövrdə tarix bütün dünyada tanınmış bəzi rəhbərləri geri qayıtdı. Heydər Əliyev kimin xoşuna gəlsə də, gəlməsə də, bu gün dünya onu tanıyır və o, Azərbaycanın nüfuzunu bütün dünyada yüksəldən qanuni liderdir.

... Heydər Əliyev Sovetlər İttifaqı dağıldıqdan sonra təkcə Azərbaycanda deyil, digər regionlarda da hansı proseslərin baş verdiyini və bunların nəyə gətirib çıxardığını çox gözəl bilir. Zənnimcə, bu, çox mühümdür.

İslam KƏRİMOV,
Özbəkistan Respublikasının prezidenti

* * *

Biz Heydər Əliyevlə çoxdan tanış, bir-birimizi on illərdir tanıyırdıq. Heydər Əliyev Kremlə işləyərkən mən, adətən, onun yanına dəstək almaq üçün gedirdim. Heydər Əliyev Moskvada xəstəxanaya düşərkən mən ona birincilər sırasında baş çəkdim. Heydər Əliyevə ağır itki üz verərkən - o, həyat yoldaşını dəfn edəndə mən onunla idim.

İndi başqa zamandır. Hesab edirəm ki, Azərbaycan xalqı Heydər Əliyevi dövlətə başçılıq etməyə çağırmaqla düzgün hərəkət etmişdir.

Nursultan NAZARBAYEV,
Qazaxıstan Respublikasının prezidenti

* * *

Mən Heydər Əliyevi bir insan, bir rəhbər kimi, deyərdim ki, iki keyfiyyətdə tanıyıram. Əlbəttə, bir adam dövlətin, xalqın tarixini bir gündə, bir dövr ərzində yarada bilməz. Bunun üçün xalqımızın bir çox nəsilləri, bir çox rəhbərləri böyük əziyyət çəkmişlər. Lakin məhz Heydər Əliyevin o illərdə respublikanı yüksəltməsi və xalqın nüfuzunu qaldırması, o sistem şəraitində gördüyü işlər bizim hamımızda, eləcə də məndə heyranlıq hissələri, bəlkə də bir qədər qibtə hissi oyatmışdır.

Biz tarixi bir məqamın şahidləriyik. Çünki hesab edirik ki, insanı hələ sağlığında ikən layiqincə qiymətləndirmək, onun qədrini bilmək qeyri-mümkündür. Axı bir ara iş elə gətirdi ki, Azərbaycan xalqı müəyyən dövrdə Əliyevi, təəssüflər olsun ki, itirdi. Bu itkinin qiymətinin nə demək olduğunu hamı hiss etdi. Mən qəti əminəm ki, dövlət rəhbəri üçün bütün lazımı keyfiyyətlərə malik belə çox zəngin təcrübəli insan məhz həmin dövrdə - bütün cəmiyyətin yenidən qurulduğu bir dövrdə son dərəcə gərək idi.

Mintimer ŞAYMİYEV,
Tatarıstan Respublikasının prezidenti

* * *

Sizə çox sağ olun deyirəm ki, olduqca böyük bir iş görmüsünüz - xalqı öz ölkəsinin sahibi etmişiniz, bütövlükdə ölkədə böyük dəyişikliklər edib, onun nüfuzunu yüksəltmişiniz. Bunun misli yoxdur. Siz böyük insansınız. Elə bir insan ki, müharibəni dayandırmışdır, öz xalqını, bu torpaqda sülhü, əmin-amanlığı qoruyub saxlayır.

Mstislav ROSTROPOVIÇ,
məşhur musiqiçi, görkəmli ictimai xadim

* * *

Sizin tutduğunuz prinsipial mövqe Amerikada, onun dövlət strukturları da, rəsmi dairələrində, eləcə də ictimaiyyətdə böyük ehtiram və rəğbət hissi yaratmış, Azərbaycana olan marağı və diqqəti daha da artırmışdır.

...Amerika Azərbaycanda qüdrətli, müstəqil dövlət qurulması istiqamətində edilən səyləri güclü surətdə dəstəkləyir. Prezident Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycan müstəqilliyin- dən irəli gələn vəzifələrin həllində əhəmiyyətli tərəqqi əldə edibdir. Amerika bu tərəqqinin da- vam etməsini arzulayır.

Bill KLİNTON,
ABŞ-ın sabiq prezidenti

* * *

Cənab Heydər Əliyev Azərbaycanın dövlət başçısı kimi uzaqgörənlik, müdriklik göstərərək Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin sülh yolu ilə aradan qaldırılması üçün çox böyük səylər qoymuşdur. Sülhün əldə olunması üçün gördüyü gərgin işlərlə bərabər ölkənin iqtisadiyyatının bərpa olunmasına və canlandırılmasına da böyük həvəslə başlayan prezident Heydər Əliyev Azərbaycanın qapılarını dünya birliyinin üzünə açmış və xarici şirkətlərin sərmayə qoymaları üçün hər cür şərait yaratmışdır.

Prezident Heydər Əliyev Azərbaycanın demokratik inkişafını təmin etmək məqsədilə demokratik təsisatların yaradılması sahəsində göstərdiyi xidmətləri xüsusi qeyd etmək istəyirəm. Cənab Heydər Əliyevin müdrikliyi, uzaqgörənliyi və liderliyi artıq öz bəhrələrini verməkdədir.

Riçard ARMITAÇ,
ABŞ dövlət katibinin birinci müavini

* * *

Prezident Heydər Əliyevin müdrik xarici siyasəti nəticəsində Azərbaycan dünyanın sivilizasiyalı, inkişaf etmiş dövlətləri ilə bir sırada durmuşdur.

Saparmurad NİYAZOV,
Türkmənistan Respublikasının prezidenti

* * *

Rusiyada Sizi beynəlxalq aləmdə dərin hörmət və şöhrət qazanmış, Rusiya - Azərbaycan dostluq münasibətlərinin möhkəmlənməsinə və inkişafına şəxsən böyük töhfə vermiş müdrik, nüfuzlu dövlət xadimi kimi tanıyırlar.

Şəxsən mənim üçün böyük əhəmiyyəti vardır ki, mən Sizi Rusiyanın daimi və sadıq dostu, Rusiya ilə Azərbaycan arasında dostluq əlaqələrinin möhkəmlənməsinin əqidəli tərəfdarı kimi çoxdan və yaxıdan tanıyıram.

Boris YELTSİN,
Rusiya Federasiyasının birinci prezidenti

* * *

Biz inamla deyə bilərik ki, Almaniya ilə Azərbaycan arasında, xüsusən iqtisadi sahədə olan dostluq münasibətləri son illərdə aşkar inkişaf etmiş və dərinləşmişdir. Bu işdə Sizin səylərinizin böyük rolu olmuşdur. Eyni zamanda, Siz ölkənizə çətin bir şəraitdə rəhbərlik edərək onu azadlıq və siyasi-iqtisadi inkişaf yolu ilə aparırsınız. Bu, dünya dövlətləri arasında ölkənizə etimadın artmasına səbəb olmuşdur.

Helmut KOL,
Almaniya Federativ Respublikasının keçmiş federal kansleri

* * *

Azərbaycan dövlətinin başçısı kimi yorulmadan çəkdiyiniz zəhmət sayəsində ölkəniz böyük müvəffəqiyyətlər qazanmışdır. Azərbaycan Dövlətlər Birliyinin tanınmış üzvüdür və Sizin prezidentliyiniz dövründə onun iqtisadi və siyasi sanbalı xeyli artmışdır.

Roman HERSOQ,
AFR-ın keçmiş prezidenti

Öz yorulmaz və inadlı söylərinizlə Siz Azərbaycanı dövlətlərin beynəlxalq birliyinin tanınmış və nüfuzlu üzvlərindən birinə çevirmisiniz. Sizin rəhbərliyiniz dövründə Azərbaycanın keçdiyi fərəhləndirici inkişaf yoluna, xüsusən iqtisadi sahədə inkişafa baxıb fəxr edə bilərsiniz.

Klaus KINKEL,
Almaniya Federativ Respublikasının keçmiş xarici işlər naziri

* * *

Sizinlə hər bir görüş bizim üçün, Rusiya nümayəndələri üçün böyük hadisədir. Mən bunu səmimiyyətlə, ürəkdən deyirəm. Biz ancaq təəccüblənə bilərik ki, Siz daxili problemlər sahəsində fəal, intensiv işi coşqun xarici siyasət fəaliyyəti ilə uyğunlaşdırmaq üçün bu qədər qüvvəni haradan alırsınız. Sizin istər siyasi, istər iqtisadi sahədə nail olduğunuz nəticələri, hətta ən nikbin ovqatlı politoloqlar da ağılna gətirə bilməzdilər.

Boris PASTUXOV,
Rusiya Federasiyası xarici işlər nazirinin keçmiş birinci müavini, Dövlət Dumasının üzvü

* * *

Sizin liderliyiniz nəticəsində ölkənizdə qısa müddətdə əldə olunmuş nailiyyətlər Azərbaycanı həqiqətən diqqət mərkəzinə gətirmişdir. Cəmi bir neçə il əvvəl Azərbaycan haqqında bunları demək olmazdı. Amma Sizin liderliyiniz sayəsində ölkənizdə birlik, sülh, sabitlik və daim artmaqda olan tərəqqi əldə olunubdur. Bu, həqiqətən böyük müsbət dəyişikliklərdir.

Riçard LUÇAR,
ABŞ-ın tanınmış siyasi xadimi

* * *

Mənim üçün xüsusilə böyük məmnunluqdur ki, bizim strateji, siyasi əhəmiyyət verdiyimiz bir ölkə Sizin kimi dünya şöhrətli şəxsiyyət tərəfindən idarə olunur.

Henri KISSINCER,
ABŞ-ın keçmiş dövlət katibi, məşhur ictimai-siyasi xadim

Heydər Əliyev, mən Sizə həmişə böyük hörmətlə yanaşmışam və yanaşacağam. Çünki bir şəxsiyyət kimi, dövlət xadimi kimi bütün keçmiş Sovet İttifaqı üçün, Azərbaycan xalqı üçün, Yer üzündəki bütün türk xalqları üçün qədir-qiymətinizi bilirəm.

...Çox vacibdir ki, müstəqilliyin təşəkkül tapdığı məhz bu çətin dövrdə xalqlara Sizin kimi yüksək dərəcəli peşəkarlar, bərkdən-boşdan çıxmış insanlar rəhbərlik etsinlər. Çünki belə imkan xalqlara min ildə bəlkə də bir dəfə verilir və onu əldən buraxmaq olmaz. Ondən elə istifadə etmək lazımdır ki, xalq bu dövrdən möhkəmlənmiş halda çıxsın və onun sonrakı nəsilləri irsən müstəqil, sözün əsl mənasında azad və məşhur insanlar olsunlar. Heydər Əliyev, Sizin kimi rəhbərlərin xidməti məhz bundan ibarətdir.

Oļjas SÜLEYMENOY,
səfir, Qazaxıstan yazıçısı

* * *

Heydər Əliyev Xəzər regionu üçün təlatümlü dövrlərdə qəti qərarlar qəbul edibdir. Beləliklə, Azərbaycan ABŞ-ın geniş səpkili maraqlarına cavab verən bir ölkədir.

Prezident Heydər Əliyev dövlət xadimi bacarığı ilə müxtəlif boru kəmərlərinin reallaşmasını həyata keçirmişdir. Şərqi-Qərb dəhlizinin yaranmasında əldə etdiyimiz tərəqqidə bizə yardımçı olmuşdur. Prezident Heydər Əliyevin, mən deyərdim ki, sərt mövqeyi, Azərbaycan xalqı olmadan nə Bakı - Novorossiysk, nə də Bakı - Supsa kəmərləri mümkün olmazdı. Bakı-Ceyhan kəməri ilə bağlı işimizdə prezident Heydər Əliyevin rolu əsas olmuşdur.

Riçard MORNİNQSTAR,
ABŞ prezidenti və dövlət katibinin sabiq müşaviri

* * *

Azərbaycanın prezidenti kimi Siz ölkəniz üçün, bölgəniz və dünya üçün çox böyük işlər görürsünüz. Siz Azərbaycana azadlıq, müstəqillik qazandırmısınız. Siz müstəqil Azərbaycan Respublikasını dünyaya tanıtdırdınız. Azərbaycan xalqını yüksəklərə qaldırdınız. İnanıram ki, Sizin müdrik siyasətiniz nəticəsində müstəqil Azərbaycan Respublikası daim inkişaf edəcəkdir. ...Sizin «Bir millət iki dövlət» kəlamınız indi bütün Türkiyədə məşhurdur. Azərbaycan ilə Türkiyə arasında əməkdaşlığımızın hazırda çox böyük uğurla davam etməsi məhz Sizin diqqət və qayğınız sayəsində mümkün olmuşdur.

Hikmət ÇETİN,
Türkiyənin keçmiş xarici işlər naziri

* * *

Polşada Sizi görkəmli dövlət xadimi və dost dövlətin lideri kimi, bir neçə il bundan əvvəl Mərkəzi və Şərqi Avropada baş vermiş böyük dəyişikliyin arxitektorlarından biri kimi tanıyır və qiymətləndirirlər. Biz Xəzər dənizi hövzəsinin strateji cəhətdən çox mühüm regionunda vəziyyətin normallaşdırılması üçün Sizin göstərdiyiniz diplomatik fəallığı xüsusi diqqətlə izləyirik.

Aleksandr KVASNEVSKI,
Polşa Respublikasının keçmiş prezidenti

* * *

Hörmətli Heydər Əliyev şübhəsiz ki, XX əsrdə iz qoymuş şəxsiyyətlər arasında haqlı yerini uzun illər bundan öncə almış dövlət və siyasət adamıdır. Əsasən XX əsrin iki super gücündən biri olan Sovetlər Birliyinin tarixini yazarkən hörmətli Heydər Əliyevdən bəhs etmədən ötüşmək mümkün deyildir.

Hörmətli Heydər Əliyev Sovetlər Birliyi dövründə Azərbaycanın çiçəklənən respublikaya çevrilməsi üçün uzun illər boyunca böyük fədakarlıqla çalışmış, ölkəsinin haqq və nüfuzunu qorumağa səylər göstərmişdir.

Süleyman DƏMİRƏL,
Türkiyənin 9-cu prezidenti

* * *

Hörmətli Heydər Əliyevlə ünsiyyət məni həm də bir çox cəhətdən zənginləşdirir. Çünki onun həyat yolu, olduqca böyük siyasi və dövlət fəaliyyəti təcrübəsi mənə də çox şey verir. Bəzən bu və ya digər problemi, necə deyərlər, sıyrılmış qılıncla həll etmək istəyirsən, müdrik bir insan olan Heydər Əliyev isə tələsməməyi məsləhət görür. Hərçənd dəqiq, sərt mövqe ona həmişə xas olan xüsusiyyətdir.

...Heydər Əliyev məhz bu mürəkkəb keçid dövrü ərzində bütün məsələlərdə ardıcılıq nümayiş etdirmiş bir insandır. Buna görə də ona MDB liderləri hörmət bəsləyir, ondan nümunə götürürlər.

Ona heç də təkə MDB liderləri hörmət etmirlər. Heydər Əliyev bütün dünyada məşhurdur.

...Heydər Əliyevin tarixdə rolunu və yerini birinci yerə çıxarmaq istəyirəm.

Leonid KUÇMA,
Ukrayna Respublikasının prezidenti

* * *

Uca şəxsiyyətinizin tərifəlayiq liderliyi altında müstəqil, demokratik bir dövlət olan Azərbaycan bütün dünyada hörmət qazanmışdır. Gənc Azərbaycan dövlətinin tanınmasında və öz iqtisadiyyatını dünya iqtisadiyyatı ilə sıx bağlamasında Sizin kimi böyük bir şəxsiyyətin əvəzsiz xidmətləri olmuşdur.

Əhməd Nəcdət SEZƏR,
Türkiyə Respublikasının prezidenti

* * *

Sizin liderliyinizlə Azərbaycanın haradan-haraya gəldiyini çox yaxşı gördüm. İnsan bir şeyi hər gün görürsə, böyük dəyişiklikləri duymur, amma on illik fasilədən sonra Azərbaycanı gördüyüm zaman heyrət içində qaldım və qəlbim təqdir duyğuları ildə doldu. Hər şey o qədər gözəl olmuşdur ki, insanların üzündən məmnuniyyət, əsgərlərin özlərinə güvənmələri, iş görmələri, Silahlı Qüvvələrin gücü - bütün bunlar hər sahədə çox böyük dəyişikliklər baş verdiyini aşkar göstərir. Bunların zati-alinizin böyük öndərliyi ilə əldə olunduğunu hər kəs bilir.

Hilmi ÖZKÖK,
Türkiyə Silahlı Qüvvələri Quru Qoşunlarının komandanı, ordu generalı

* * *

Siz yüksək zirvəni fəth etmişiniz. Keçmişə nəzər salsaq, Siz bu günlərdə tanıdığımız Avropanın formalaşmasında və Avroatlantika Birliyinin inkişafında həlledici rol oynamısınız. Gələcəkdə birlikdə işləyərək NATO ilə Azərbaycan arasında münasibətlərin daha da inkişaf etdirilməsini davam edəcəyik.

Lord Corc ROBERTSON,
NATO-nun baş katibi

* * *

Mütərəqqi dünya ictimaiyyətinin geniş dairələrində Sizi görkəmli siyasi xadim və dövlət xadimi kimi tanıyırlar. Yeniləşmiş Azərbaycan dövlətinin tarixinə yazılmış parlaq səhifələr Sizin adınızla bağlıdır.

Q.ŞOKİN,
Beynəlxalq Kadr Akademiyasının prezidenti

* * *

Sovet İttifaqı dövründə Heydər Əliyevlə görüşməmişdim, amma, əlbəttə, onun haqqında eşitmişdim. Mən, xüsusilə, Ağ evdə çalışarkən sovet sistemi ilə maraqlanırdım və sovet liderləri ilə əlaqələrim var idi. Bilirdim ki, Heydər Əliyev aparıcı rəhbərlərdən biridir və onun adı hansısa məqamda hətta partiyanın baş katibi vəzifəsi üçün hallandırılırdı. Mən bilirdim ki, onun geniş siyasi təcrübəsi var.

Heydər Əliyevin şəxsi cəhətlərinə gəldikdə isə, deyim ki, mənim həyat yoldaşımın ondan xoşu gəlir. Bu, mənim üçün çox əhəmiyyətli barometrdir. Deyəsən, onun da mənim həyat yoldaşıma münasibəti yaxşıdır. Buna etirazım yoxdur, çünki bunu sağlam bir əlamət hesab edirəm. Heydər Əliyev siyasi cəhətdən möhkəm, məntiqli, zəkalı, istədiyini tez çatdıran şəxsiyyət - bir sözlə, şəxsiz liderdir.

Heydər Əliyev Azərbaycanın beynəlxalq miqyasda mövqeyinin möhkəmləndirilməsi üçün, şübhəsiz, çox müsbət işlər görmüşdür. Siyasi sabitliyin yaradılması sahəsində gördüyü işin nə qədər səmərəli olduğunu isə, hazırda heç kim qiymətləndirə bilməz. Azərbaycanın siyasi sistemi ilkin inkişaf mərhələsində olduğundan, bu məsələyə qəti cavab vermək mümkün deyildir, bunu gələcək göstərəcəkdir.

Zbiqnev BJEZİNSKİ
ABŞ prezidentinin sabiq müşaviri, məşhur politoloq və siyasi xadim

* * *

Çox böyük təcrübəniz, siyasi və həyat müdrikliyiniz, nüfuzunuz, ən başlıcası isə, ölkə sakinlərinin dəstəyi Azərbaycan Respublikasının prezidenti vəzifəsi kimi məsul işdə Sizə kömək edir.

Sevindirici haldır ki, Siz ölkələrimiz və xalqlarımız arasında ənənəvi dostluq münasibətlərinin saxlanmasına və möhkəmlənməsinə böyük diqqət yetirirsiniz.

Boris YELTSİN,
Rusiya Federasiyasının birinci prezidenti

* * *

Bu qədər əhəmiyyətli uğurlar məhz Sizin uzaqgörən rəhbərliyinizin nəticəsi olaraq gerçəkləşə bilmişdir. Həqiqətən də, bu gün ölkənin neft və qaz sənayesinin inkişafında yeni, əlamətdar bir mərhələnin təcəssümü olaraq

xüsusi önəm daşıyır. Elə bir mərhələnin ki, bu, Azərbaycanın təbii ehtiyatlarından onun xalqının və ümumən bölgənin işıqlı sabahı naminə istifadə edilməsi ilə bağlı uzaqgörən baxışlarınızı gerçəklilyə çevirəcəkdir.

Sizin dəyərli rəhbərliyinizdən faydalanan daha bir mühüm təşəbbüs, yəni BTC şirkətinin yaradılması ilə mühüm irəliləyiş müşahidə olunur. Layihə bu il yüksək göstəricilərə nail olmuşdur və hər üç ölkədə qrafikə tam uyğun həyata keçirilməkdədir. Nazirlər Kabinetinin 7 aprel tarixli qərarına uyğun olaraq, torpaq kompensasiyalarının ödənilməsi prosesinə başlanmışdır ki, bu da iyun ayında başa çatacaqdır. Eyni zamanda, artıq hər üç ölkədə layihənin inşaat mərhələsi başlamışdır. BTC layihəsi yalnız Azərbaycan neftinin dünya bazarına ixrac edilməsinə mühüm töhfə olaraq qalmayacaqdır. Bu, eyni zamanda bölgədə iqtisadi inkişafı sürətləndirəcək, regional sülh və təhlükəsizlik məsələləri üçün əhəmiyyət daşıyan müttəfiqlik əlaqələrini daha da möhkəmləndirəcəkdir. Bilirəm ki, bunlar Sizin qəlbən önəm verdiyiniz məsələlərdir.

Sizin davamlı dəstəyinizlə biz bölgədə dünya səviyyəsinə cavab verən biznes təcrübəsi yaradırıq və inanıram ki, sıx əməkdaşlığımız şəraitində biz bütün məqsədlərimizə nail olmağa tam hazırıq. Qəti əminik ki, bu layihələr Azərbaycanı qlobal enerji bazanın aparıcı qüvvəsinə çevirməklə bağlı Sizin uzaqgörənliklə yaşatdığınız ideyanıza mühüm bir töhfə olacaq və ölkəyə sərmayə qoyuluşları axınına əhəmiyyətli dərəcədə yol açacaqdır. Azərbaycan, onun xalqı və tərəfdaşları üçün bu gözəl gündə, bu fərəhli anlarda Sizə cansağlığı, xalqımızın və bölgənin xoşbəxtliyi və inkişafı naminə həyata keçirdiyiniz yorulmaz işlərinizdə, tükənməz fəaliyyətinizdə sonsuz uğurlar arzulayıram.

Devid VUDVORD,
«bp Azərbaycan» şirkətinin prezidenti

* * *

Prezident Heydər Əliyev, həqiqətən, dünya siyasətinin patriarxıdır, onun şəxsiyyəti hər hansı dövlət xadimi üçün parlaq örnək ola bilər. Hesab edirəm ki, Heydər Əliyevin həyatı öz xalqına, vətəninə fədakarcasına xidmətin bariz nümunəsidir.

Bunu deməyə lüzum yoxdur ki, bütün çoxşaxəli fəaliyyəti ərzində Heydər Əliyev haqqında - uzaqgörənliyi, öz siyasətini qurmaq bacarığı, tükənməz iş qabiliyyəti, nəhayət, nadir yaddaşı haqqında, az qala, əfsanələr gəzib-dolaşır.

Şübhəsiz, Azərbaycanın bəxti gətirmişdir ki, Tanrı Heydər Əliyev kimi lider, prezident bəxş etmişdir, özü də, Azərbaycanın müqəddəratı, suverenliyi və bütövlüyü təhlükə qarşısında qaldığı bir vaxtda! Biz hamımız bilirik ki, Heydər Əliyev ölkəni nəinki böhrandan və hərə-mərclikdən çıxardı, həm də onu bütün postsovet məkanında sanballı dövlətlərdən birinə, dünyada sayılıb-seçilən dövlətə çevirdi.

Əbdülvahid NİYAZOV,
Rusiya Dövlət Dumasının deputatı, «Avrasiya» Fraksiyalararası Birliyi Şurasının sədri

* * *

Həqiqətən, Sizin qətiyyətiniz, əzminiz nəticəsində bir vaxtlar bizə yuxu kimi, yalnız arzu kimi görünən məsələlər indi həqiqətə çevrilmək üzrədir. Sizin neft və qaz strategiyanız, siyasətiniz uğurla həyata keçir və dünyada əfsanə kimi görünən neft kəməri artıq reallığa çevrilir. Hazırda işlər gedir və bütün bu işlərin hamısı bir vaxtlar Sizin əkdiyiniz toxumlardır ki, indi cücərməyə başlayır, bar verir. Bütün bu işlərin hamısına biz Sizin qətiyyətiniz sayəsində müvəffəq olmuşuq.

Con BRAUN,
«bp şirkətinin» prezidenti

* * *

SSRİ-nin «yenidənqurma eşqinə düşən» rəhbərliyi peşəkarları vəzifədən uzaqlaşdıraraq, yeni dövlətlərin müqəddəratını naşılərin və kütlənin öhdəsinə buraxmaqla xalqları separatçılıq, vətəndaş müharibələri və etnik təmizləmələr faciəsinə düşər etdilər. Tacikistan, Özbəkistan, Qırğızıstan, Moldaviya, Gürcüstan, Azərbaycan, Çeçenistan... Yüz minlərlə insan öldürüldü, milyonlarla adam vətəmindən didərgin salındı.

Mən əminəm ki, əgər 80-ci illərin axırları 90-cı illərin əvvəllərində Heydər Əliyev Azərbaycana rəhbərliyi davam etdirsəydi, nə Ermənistan - Azərbaycan münaqişəsinə, nə də Sumqayıt hadisələrinə yol verməzdi. 1990-cı ilin yanvarında general Vərennikovun tankları Bakıya yeridilməzdi. 1992-1993-cü illər müharibəsində Qarabağ itirilməzdi.

*Oljas SÜLEYMƏNOV,
yazıçı, diplomat*

Mənbə: “Heydər Əliyev dünyanın gözü ilə.” Bakı, “Təhsil”, 2003. S.17-120.